

۱ - عنوان فرآیند:

تدریس با استفاده از راهبرد شناختی سازماندهی به روش سلسله مراتب

۲ - صاحبان فرآیند و همکاران: محسن کوشان

۳ - محل اجرای فرآیند: دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

۴ - نام دانشگاه: علوم پزشکی سبزوار

۵ - گروه هدف فرآیند: دانشجویان رشته پرستاری

۶ - حیطة فرآیند: در طول ترم

۷ - محور یا محورهای همسو با فرآیند:

مرجعیت علمی

نظریه پردازی در علوم پزشکی

معرفت دینی (الزامات اسلامی فرهنگی در فرآیندهای آموزشی)

اخلاق حرفه ای

پیشرفت و عدالت

بومی سازی فرآیندهای آموزشی

اصلاحات و استانداردهای سازی در آموزش علوم پزشکی

رویکردهای نوین در فرآیندهای آموزشی

آموزش علوم پاسخگو

ردیف	شرح هریک از فعالیتهای اجرایی طرح به تفکیک	طول مدت	زمان اجرا		
			ماه ۱-۲	ماه ۳-۱۲	ماه ۱۲-۱۳
۱	مطالعات اولیه و طرح پروپوزال در شورا، رفع نواقص و تصویب نهایی	دو ماه			
۲	جمع آوری داده ها	۹ ماه			
۳	تجزیه و تحلیل داده ها و تدوین گزارش	۱۵ روز			
۴	تکمیل گزارش و نگارش مقاله	۱۵ روز			

۹ - سطح اثرگذاری :

۱۰ - مقدمه:

شناخت به معنای فرایندهای ذهنی است که به وسیله آن ها فرد اطلاعات را مورد توجه قرار داده ، به رمز در آورده و در حافظه خود ذخیره می سازد و هر وقت که لازم بود آن ها را فرا می خواند و مورد استفاده قرار می دهد و راهبردهای شناختی تدابیری هستند که برای این منظور به کار گرفته می شوند. به عبارت دیگر راهبرد شناختی رفتار، اندیشه یا روشی است که فراگیر در طی یادگیری از آن استفاده می کند تا مطالب را به راحتی در حافظه ذخیره نموده و به راحتی نیز آن ها را به یاد آورد(۱).

راهبردهای شناختی همان فرایندهای حافظه هستند و شامل تکرار، بسط معنایی و سازماندهی می باشند(۲). سازماندهی در حافظه دراز مدت به این صورت است که اطلاعات در طبقه ها و زیر طبقه هایی بایگانی می شوند(۳). هیلگارد و اتکینسون می نویسند: سازماندهی مناسب تر اطلاعات هنگام رمز گردانی موجب بازیابی آسان تر آن خواهد شد (۳). اگر هنگام رمز گردانی ، فهرستی از اسامی یا کلمات بر اساس طبقات یا مقوله ها سازماندهی شوند و سپس آن ها را طبقه به طبقه بازیابی نماییم، یادآوری آن ها بسیار آسان خواهد بود(۳).

یکی از شیوه های سازماندهی، سلسله مراتب است. در این روش ماده ها از کلی به جزئی سازماندهی می شوند. گوردوباو و همکارانش(۱۹۶۹) در آزمایشی به یک گروه کلماتی را به صورت سلسله مراتب نشان دادند و به گروه دیگر، همان کلمات را به صورت نامرتب نشان دادند، در پایان آن هایی که کلمات را به صورت سلسله مراتب در یافت کرده بودند بهتر از گروه دیگر به یاد آوردند(۴).

مطالعات انجام شده نشان داده اند که استفاده از راهبردهای شناختی پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان را بهبود می بخشد مثلاً اسکات پاریس و همکارانش از مطالعات خود نتیجه گرفتند دانشآموزانی که این راهبردها را به آن ها آموزش داده اند در مقایسه با آن هایی که آموزش ندیده بودند در توانایی خواندن و فهمیدن بهتر بودند (۱).

ابراهیمی قوام آبادی (۱۳۷۷) نتیجه گرفت که آموزش راهبردهای یادگیری علاوه بر درک مطلب، سرعت یادگیری، دانش فرا شناختی، مفهوم خودتحصیلی، برنامه ریزی، تنظیم وقت و حل مساله را در دانش آموزان افزایش می دهد (۵).

عباباف (۱۳۷۵)، ۶۴ دانش آموز قوی و ضعیف را مورد مطالعه قرار داد و نتیجه گرفت که دانش آموزان قوی بیشتر از دانش آموزان ضعیف از راهبردهای شناختی سازماندهی، بسط و تکرار استفاده می کنند (۶). ملکی در مطالعه ۲۷۰ نفر از دانش آموزان سال اول متوسطه نتیجه گرفت که آموزش راهبردهای شناختی تاثیر آشکاری بر عملکرد دانش آموزان در درس های مختلف تحصیلی دارد (۷).

به طور خلاصه و اینستاین و هیوم (۱۹۹۸) مطالعات متعددی را بررسی کردند و نتیجه گرفتند که معلمان می توانند با آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی به دانش آموزان کمک کنند تا آن ها در تحصیل خود موفقیت بیشتری داشته باشند (۱).

با توجه به موارد ذکر شده، به روشنی می توان گفت که راهبردهای شناختی نقش بسیار مهمی در یادگیری دارند اما به شرطی که فراگیران از آن ها استفاده نمایند که به نظر می رسد فراگیران به خصوص دانشجویان به دلایلی مانند ندانستن و یا تصور این که کاربرد آن ها وقت گیر است (چون اکثر دانشجویان مطالعه را به پایان ترم موکول می کنند که فرصت یادگیری وجود ندارد) استفاده نمی کنند. البته این پژوهش قصد تکرار مطالعات قبلی را ندارد زیرا همان طور که ذکر شد تاثیر مثبت راهبردهای شناختی از جمله راهبرد سازماندهی بر یادگیری ثابت شده است. در واقع این مطالعه قصد دارد یکی از راهبردهای شناختی یعنی سازماندهی را در تدریس دروس استفاده کند که اگر کارایی آن در هنگام تدریس نیز مانند هنگام مطالعه مشخص شود کمک زیادی به دانشجویانی که به هر دلیل از آن هنگام مطالعه استفاده نمی کنند خواهد نمود تا در بازبایی مطالب از حافظه خود مشکل کمتری داشته باشند و در نهایت شاهد پیشرفت تحصیلی آنان باشیم. همچنین در صورت اثبات موثر بودن این روش می توان استفاده از آن را به سایر مدرسان پیشنهاد نمود.

۱۱- هدف کلی و اهداف اختصاصی:

هدف کلی: تعیین تاثیر استفاده از راهبرد شناختی سازماندهی در میزان یادگیری دانشجویان

اهداف جزئی:

- ۱- تعیین میانگین نمرات پایان ترم در گروه آزمودنی در درس روان شناسی
- ۲- تعیین میانگین نمرات پایان ترم گروه شاهد در درس روان شناسی
- ۳- مقایسه میانگین نمرات پایان ترم دو گروه در درس روان شناسی

۱۲ - روش اجرا (حداکثر در ۳ صفحه A4):

این مطالعه به صورت تجربی یک سو کور در دانشجویان شاغل به تحصیل در سال تحصیلی ۸۹-۹۰ دانشگاه علوم پزشکی سبزوار با حجم نمونه مورد نیاز ۲۵ نفر در هر گروه انجام شد. ابتدا دو رشته پرستاری و هوشبری که واحد روانشناسی عمومی را اخذ نموده بودند انتخاب و به طور تصادفی ساده دانشجویان یک رشته به عنوان گروه آزمودنی و رشته دیگر به عنوان گروه شاهد انتخاب شدند سپس برای گروه آزمودنی موضوعات هر جلسه به صورت سلسله مراتب بر روی برگه تایپ شده و در ابتدای هر جلسه بین آزمودنی پخش شد و به مدت ۱۵ - ۱۰ دقیقه (بسته به نوع موضوع) با دانشجویان مرور گردید و پس از آن تدریس درس مربوطه طبق آن ارائه شد. گروه شاهد نیز به همان روش معمول و رایج یعنی سخنرانی و پرسش و پاسخ آموزش دیدند. در پایان ترم از هر دو گروه در یک روز و یک جلسه امتحان با سوالات مشابه امتحان گرفته خواهد شد. و تصحیح اوراق با استفاده از کلید و توسط فردی غیر از محقق انجام خواهد شد

۱۳ - نتایج و پیامدهای اجرای فرآیند: پس امتحان پایان ترم در تاریخ ۸۹/۱۱/۴ و تصحیح اوراق ارائه خواهد شد.

۱۴ - چگونگی معرفی نتایج فرآیند:

۱۵ - نتیجه گیری شامل چالش ها و مشکلات اجرایی فرآیند:

۱۶ - فهرست تأییدیه های مربوط به فرآیند (پیوست):